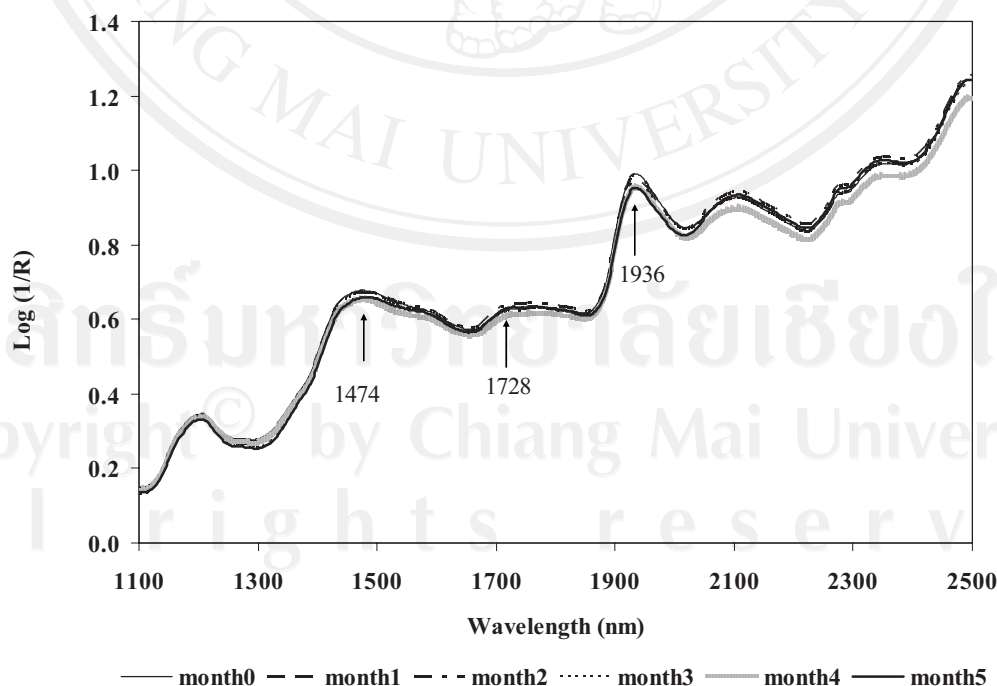

บทที่ 4

ผลการทดลองและวิจารณ์

4.1 สเปกตรัมของเมล็ดพันธุ์ถั่วเหลืองเชียงใหม่ 60

จากการวัดสเปกตรัมของเมล็ดพันธุ์ถั่วเหลืองเชียงใหม่ 60 ที่เก็บรักษาในสภาพอุณหภูมิห้อง ด้วยเครื่อง NIRSystem 6500 ในช่วงความยาวคลื่น 1100 – 2500 นาโนเมตร พบพีก (peak) ชัดเจนที่สุดที่ความยาวคลื่น 1474 และ 1936 นาโนเมตร (ภาพที่ 4.1) ซึ่งคือพีกของน้ำ เนื่องจากน้ำเป็นองค์ประกอบหลักของเมล็ดพันธุ์ และโมเลกุลของน้ำสามารถดูดกลืนแสง NIR ได้ดี (Iwamoto *et al.*, 1995) สอดคล้องกับรายงานของ ศิราพร (2551) พบพีกน้ำที่ความยาวคลื่น 1456 และ 1946 นอกจากนี้ ยังพบพีกที่ความยาวคลื่น 1728 นาโนเมตร ซึ่งคือพีกของโปรตีน สอดคล้องกับ Rittiron *et al.* (2004, 2005) พบโปรตีนในการตรวจวัดข้าวเมล็ดเดี่ยว (single kernel) ของข้าวกล้อง และข้าวสารญี่ปุ่น ที่ความยาวคลื่น 1735 และ 1726 นาโนเมตร ตามลำดับ สเปกตรัมของเมล็ดพันธุ์ถั่วเหลืองเชียงใหม่ 60 ที่เก็บรักษาไว้ในแต่ละเดือน มีลักษณะของสเปกตรัมเหมือนกัน แต่ต่างกันตรงระดับความสูงต่ำของสเปกตรัมในแต่ละเดือน ซึ่งเป็นผลมาจากปริมาณความชื้น และองค์ประกอบทางเคมีในเมล็ดพันธุ์ถั่วเหลือง

ภาพที่ 4.1 สเปกตรัมดั้งเดิมของเมล็ดพันธุ์ถั่วเหลืองเชียงใหม่ 60 ที่เก็บรักษาเป็นระยะเวลา 5 เดือน

4.2 การสร้างสมการเทียบมาตรฐานองค์ประกอบทางเคมีในเมล็ดพันธุ์ถั่วเหลือง

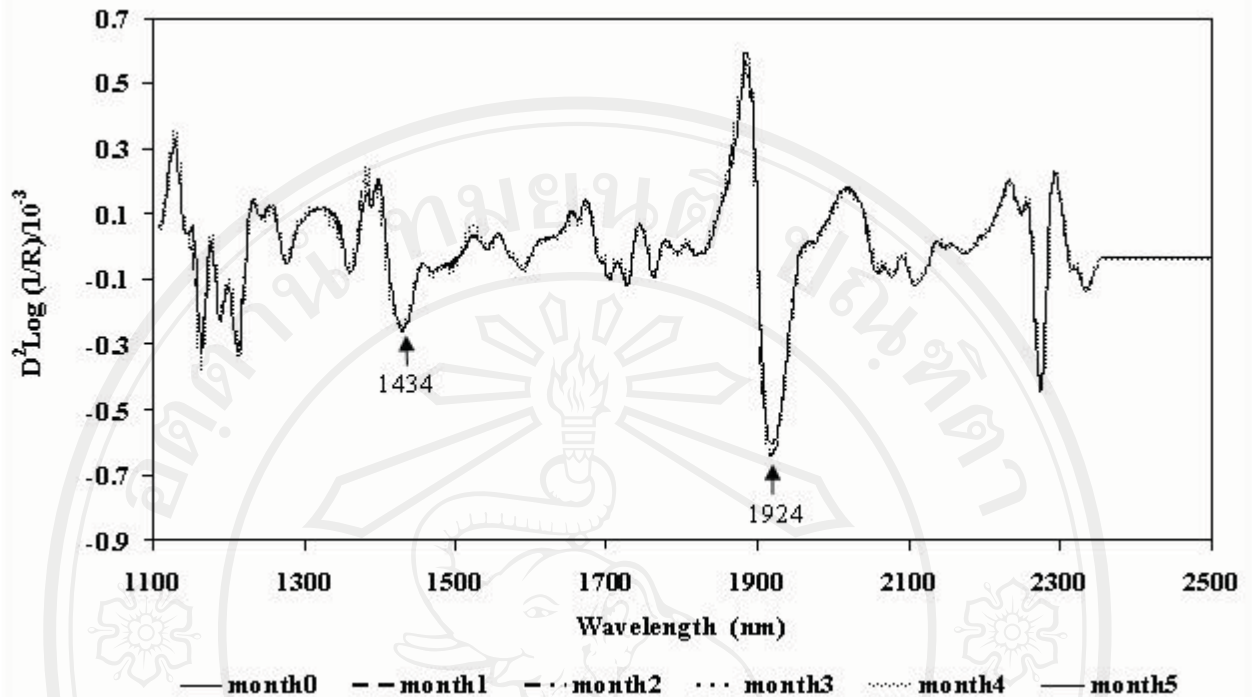
4.2.1 สมการเทียบมาตรฐานความชื้น

ตัวอย่างเมล็ดพันธุ์ถั่วเหลืองทั้งหมดถูกแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มสร้างสมการเทียบมาตรฐานปริมาณองค์ประกอบทางเคมี จำนวน 96 ตัวอย่าง และ กลุ่มทดสอบสมการ จำนวน 84 ตัวอย่าง เพื่อทดสอบสมการด้วยวิธี test set ข้อมูลทางสถิติของตัวอย่างทั้งสองกลุ่มแสดงในตารางที่ 4.1 โดยมีปริมาณความชื้นในช่วง 10.06–13.21 %

ตารางที่ 4.1 ข้อมูลทางสถิติของตัวอย่างในกลุ่มสร้างสมการเทียบมาตรฐานปริมาณความชื้น และ กลุ่มทดสอบสมการของเมล็ดพันธุ์ถั่วเหลืองเชียงใหม่ 60 ที่เก็บรักษาเป็นเวลา 5 เดือน

Variable	Calibration sample set	Validation sample set
Number of samples	96	84
Moisture content (% wet basis)	10.06 – 13.20 %	10.11 – 13.21 %
Mean	11.97 %	11.96 %
Standard deviation (SD)	0.87	0.85

แปลงข้อมูลสเปกตรัมด้วย MSC และ อนุพันธ์อันดับที่สอง เพื่อลดอิทธิพลของการซ้อนทับกันของพีก (Osborne *et al.*, 1993) พบว่า สเปกตรัมของเมล็ดพันธุ์ถั่วเหลืองทั้งหมดเลื่อนมาชิดกันช่วยลดอิทธิพลของการกระเจิงของแสง และพบพีกหัวกลับที่ความยาวคลื่น 1434 และ 1924 นาโนเมตร (ภาพที่ 4.2) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Iwamoto *et al.* (1995) ที่รายงานว่าน้ำในสภาวะปกติจะดูดกลืนแสงที่ความยาวคลื่น 1440 และ 1930 นาโนเมตร ส่วน Williams and Norris (2001) พบพีกน้ำชัดเจนที่ความยาวคลื่น 1450 และ 1940 นาโนเมตร นอกจากนี้พีกน้ำ อาจเลื่อนไปเล็กน้อยจากการแปลงข้อมูลด้วยเทคนิคทางคณิตศาสตร์

ภาพที่ 4.2 สเปกตรัมของเมล็ดพันธุ์ถั่วเหลืองเชียงใหม่ 60 ที่แปลงข้อมูลด้วย MSC-2nd derivative ของสมการเทียบมาตรฐานปริมาณความชื้น

จากการสร้างสมการเทียบมาตรฐานปริมาณความชื้นของเมล็ดพันธุ์ถั่วเหลือง ด้วยเทคนิค PLSR (ตารางที่ 4.2) และเปรียบเทียบการแปลงข้อมูลด้วยเทคนิคทางคณิตศาสตร์ พบว่าการแปลงข้อมูลสเปกตรัมทั้ง 4 วิธี คือ smoothing, 2nd derivative, smoothing – 2nd derivative และ MSC – 2nd derivative สมการเทียบมาตรฐานมีค่า R เท่ากับ 0.91, 0.92, 0.94 และ 0.91 ตามลำดับ จะเห็นว่าสมการเทียบมาตรฐานที่สร้างด้วยข้อมูลสเปกตรัมที่แปลงด้วยเทคนิคทางคณิตศาสตร์ MSC - 2nd derivative จะให้ค่า R เท่ากับ 0.91 ที่ช่วงความยาวคลื่น 1250 - 2350 นาโนเมตร มีค่าน้อยกว่าการแปลงรูปด้วย smoothing – 2nd derivative แต่เลือกใช้จำนวนแฟกเตอร์น้อยกว่า (เท่ากับ 5) เนื่องจาก ถ้ามีจำนวนแฟกเตอร์มากเกินไปอาจทำให้เกิด over fitting ของสมการได้ ส่วนค่าอื่นๆคือ SEC เท่ากับ 0.37% SEP เท่ากับ 0.40% และ RPD เท่ากับ 2.13

ตารางที่ 4.2 ผลของสมการเทียบมาตรฐานของปริมาณความชื้น ด้วยเทคนิค PLSR

Pre-treatment	Wavelength region (nm)	F	R	SEC (%)	SEP (%)	Bias (%)	RPD
smoothing	1100-1950	10	0.91	0.36	0.48 ^{ns}	0.04	1.77
2 nd derivative	1100-1950	9	0.92	0.35	0.40 ^{ns}	0.02	2.13
smoothing-2 nd derivative	1260-2360	9	0.94	0.30	0.36 ^{ns}	0.01	2.36
MSC-2 nd derivative	1250-2350	5	0.91	0.37	0.40 ^{ns}	0.02	2.13

F: number of factors used in the calibration equation.

R: multiple correlation coefficients

SEC: standard error of calibration.

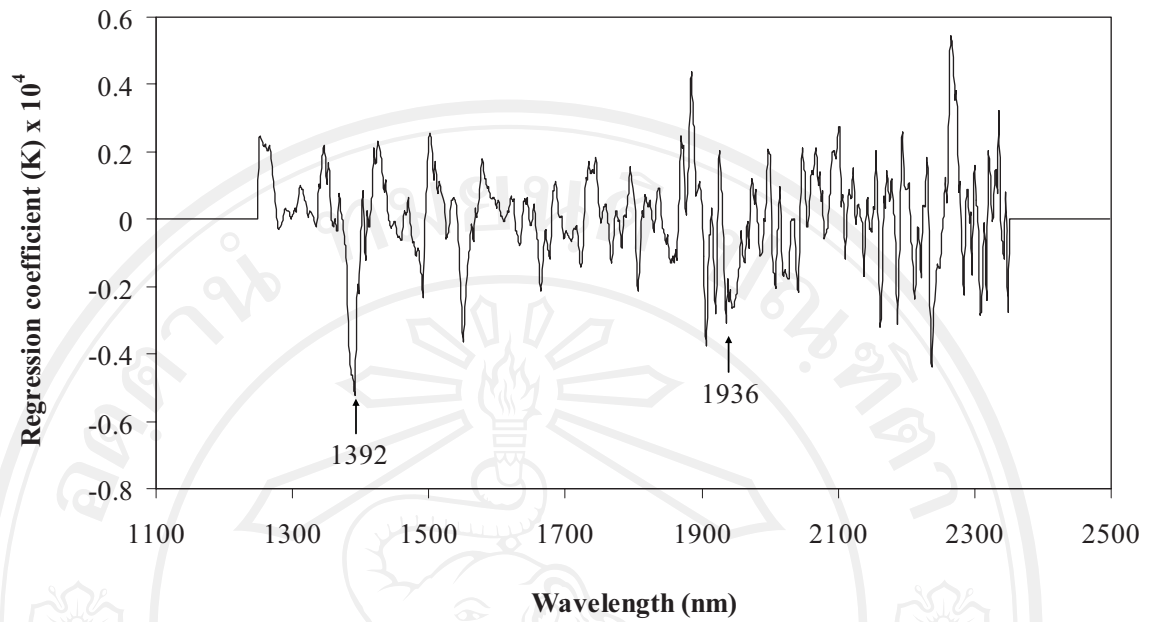
SEP: standard error of prediction, tested by the method of Fearn (1996)

Bias: average of difference between actual value and NIR value.

RPD: ratio of standard deviation of reference data in validation set to SEP.

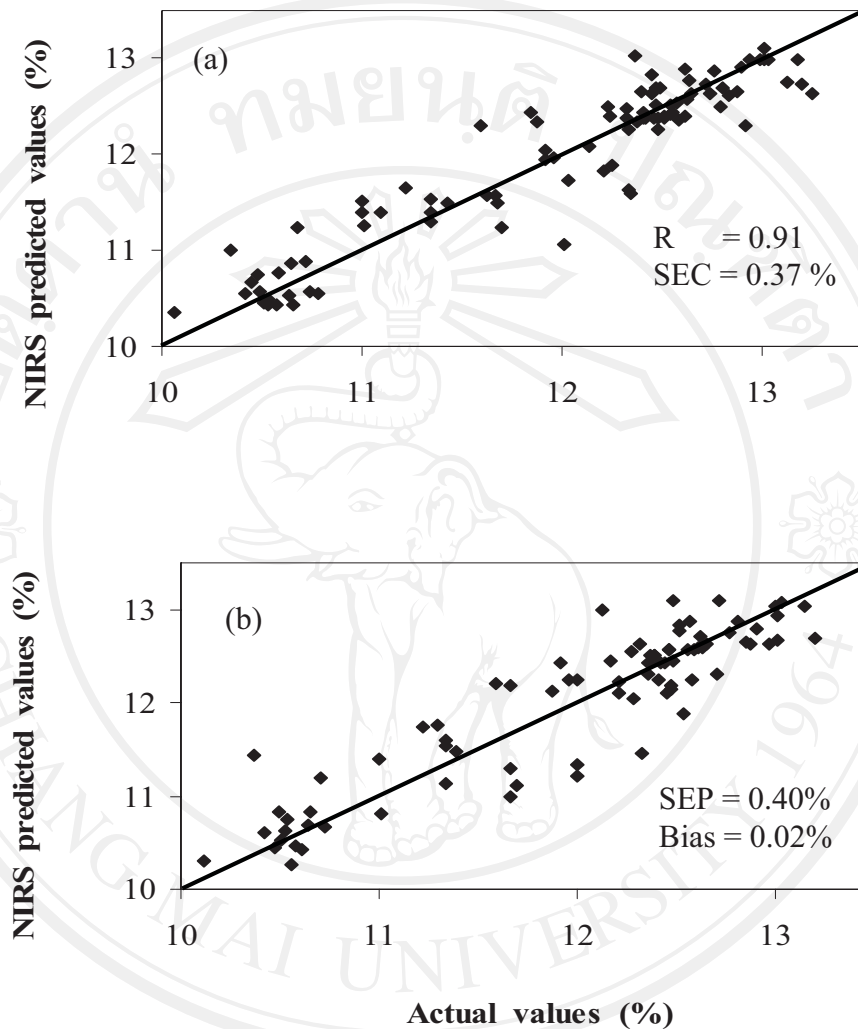
^{ns}: means no significant difference at 95% confidence.

เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์การถดถอย (regression coefficient) ของสมการเทียบมาตรฐานปริมาณความชื้นที่แปลงข้อมูลสเปกตรัมด้วย MSC และ 2nd derivative ในช่วงความยาวคลื่น 1250 – 2350 นาโนเมตร พบว่าที่ความยาวคลื่น 1392 และ 1936 นาโนเมตร (ภาพที่ 4.3) สอดคล้องกับ คีราพร (2551) ที่พบพิกน้ำชัดเจนที่สุดที่ความยาวคลื่น 1400, 1452 และ 1936 นาโนเมตร

ภาพที่ 4.3 สัมประสิทธิ์การถดถอยของสมการเทียบมาตรฐานปริมาณความชื้นของเมล็ดพันธุ์ถั่วเหลืองเชียงใหม่ 60

ผลการทำนายปริมาณความชื้นในเมล็ดพันธุ์ถั่วเหลืองเชียงใหม่ 60 โดยใช้สมการเทียบมาตรฐานที่สร้างขึ้นของตัวอย่างในกลุ่มสร้างสมการ และ ตัวอย่างในกลุ่มทดสอบสมการ (ภาพที่ 4.4)

ภาพที่ 4.4 กราฟความสัมพันธ์ระหว่างปริมาณความชื้นที่ได้จากการวิเคราะห์ทางเคมี และค่าที่ได้จากการทำนายด้วยสมการ (a) ตัวอย่างในกลุ่มสร้างสมการ และ (b) ตัวอย่างในกลุ่มทดสอบสมการ

จากกราฟความสัมพันธ์ระหว่างปริมาณความชื้นที่ได้จากการวิเคราะห์ทางเคมี และค่าที่ได้จากการทำนายด้วยสมการ (ภาพที่ 4.4) พบว่ามีการกระจายตัวในลักษณะเดียวกันของข้อมูลทั้งในกลุ่มสร้างสมการ และกลุ่มทดสอบสมการ ตามระยะเวลาในการเก็บรักษา

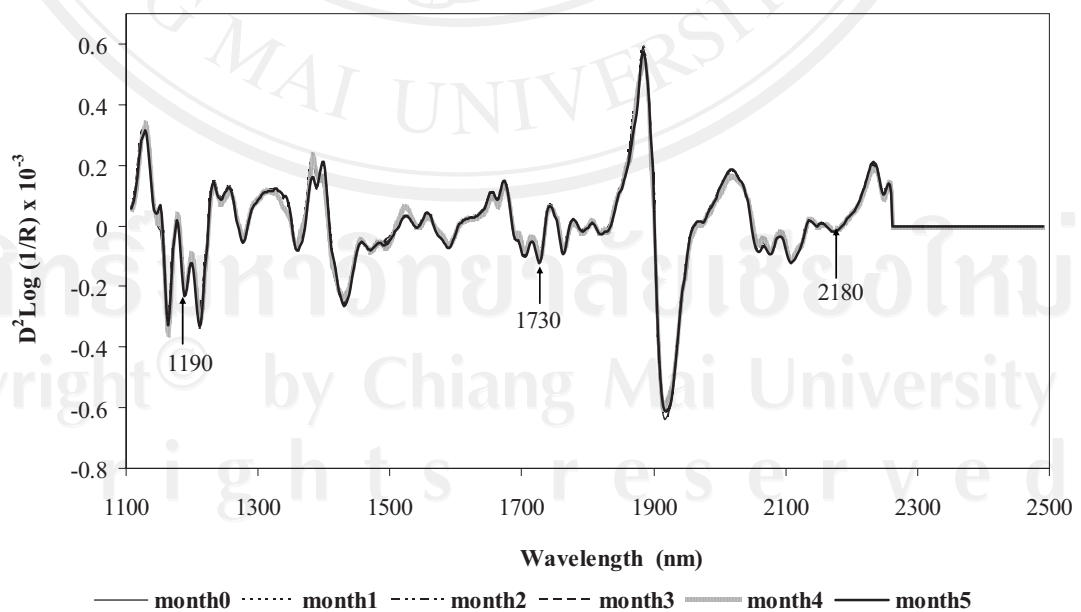
4.2.2 สมการเทียบมาตรฐานปริมาณโปรตีน

ตัวอย่างเมล็ดพันธุ์ถั่วเหลืองทั้งหมดถูกแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มสร้างสมการ จำนวน 96 ตัวอย่าง และกลุ่มทดสอบสมการ จำนวน 84 ตัวอย่าง เพื่อทดสอบสมการด้วยวิธี test set ข้อมูลทางสถิติของตัวอย่างทั้งสองกลุ่มแสดงในตารางที่ 4.3 โดยมีปริมาณโปรตีนในช่วง 32.92 – 46.53%

ตารางที่ 4.3 ข้อมูลทางสถิติของตัวอย่างในกลุ่มสร้างสมการเทียบมาตรฐานปริมาณโปรตีน และกลุ่มทดสอบสมการของเมล็ดพันธุ์ถั่วเหลือง

Variable	Calibration sample set	Validation sample set
Number of samples	96	84
Protein content (%)	32.92 – 46.53	34.40 – 46.16
Mean	40.10	39.78
Standard deviation (SD)	3.72	3.67

แปลงข้อมูลสเปกตรัมด้วยอนุพันธ์อันดับที่สอง (2nd derivative) เพื่อลดอิทธิพลการซ้อนทับของพีค (overlapping) (Williams and Norris, 2001) พบพีคหัวกลับที่ความยาวคลื่น 1190, 1730 และ 2180 (ภาพที่ 4.5) ซึ่งคือ พีคของโปรตีน (Hong *et al.*, 1994; Osborne *et al.*, 1993)

ภาพที่ 4.5 สเปกตรัมของเมล็ดพันธุ์ถั่วเหลืองที่แปลงข้อมูลด้วย 2nd derivative ของสมการเทียบมาตรฐานปริมาณโปรตีน

จากการสร้างสมการเทียบมาตรฐานปริมาณโปรตีนของเมล็ดพันธุ์ถั่วเหลือง ด้วยเทคนิค PLSR (ตารางที่ 4.4) และสมการเทียบมาตรฐานที่สร้างจากข้อมูลสเปกตรัมที่เปรียบเทียบการแปลงข้อมูลด้วยเทคนิคทางคณิตศาสตร์ พบว่าการแปลงข้อมูลทั้ง 3 วิธี ให้ความแม่นยำค่อนข้างสูง โดยมีค่า R เท่ากับ 0.93, 0.94 และ 0.94 ตามลำดับ แต่สมการเทียบมาตรฐานที่สร้างด้วยข้อมูลสเปกตรัมที่แปลงด้วย MSC - 2nd derivative และที่แปลงรูปด้วย 2nd derivative จะให้ค่า R สูงสุดเท่ากับ 0.94 ที่ช่วงความยาวคลื่น 1108-2260 นาโนเมตร โดยใช้จำนวนแพกเตอร์เท่ากันคือ 5 และมีค่า SEC เท่ากับ 1.34% SEP เท่ากับ 1.36% และ RPD เท่ากับ 2.70 แต่ควรเลือกวิธีที่แปลงข้อมูลให้น้อยที่สุด คือ สมการที่แปลงรูปด้วย 2nd derivative เพียงอย่างเดียว เพราะการปรับแต่งสมการมากเกินไป จะทำให้เกิดความคลาดเคลื่อนของข้อมูลจากความเป็นจริงได้

ตารางที่ 4.4 สมการเทียบมาตรฐานปริมาณโปรตีนของเมล็ดพันธุ์ถั่วเหลือง สร้างจากข้อมูลสเปกตรัมแปลงข้อมูลด้วย MSC, 2nd derivative และ MSC - 2nd derivative

Pre-treatment	Wavelength region (nm)	F	R	SEC (%)	SEP (%)	Bias (%)	RPD
MSC	1120 – 2480	9	0.93	1.36	1.32 ^{ns}	-0.01	2.78
2 nd derivative	1108 – 2260	5	0.94	1.34	1.36 ^{ns}	0.03	2.70
MSC - 2 nd derivative	1108 – 2260	5	0.94	1.34	1.36 ^{ns}	0.03	2.70

F: number of factors used in the calibration equation.

R: multiple correlation coefficients

SEC: standard error of calibration.

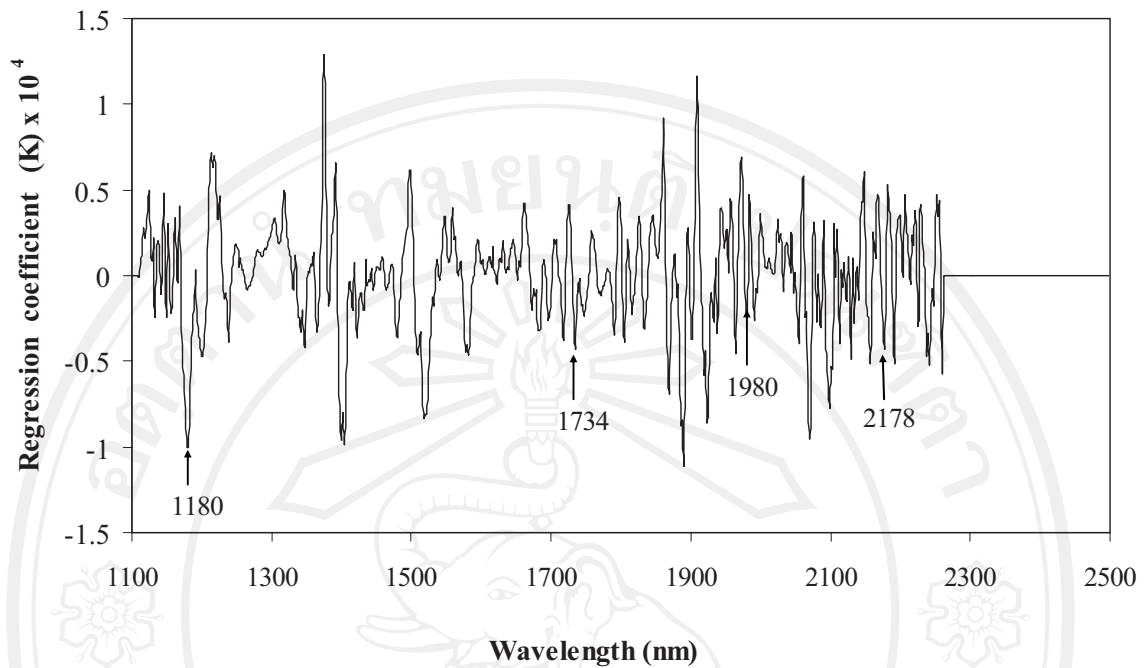
SEP: standard error of prediction, tested by the method of Fearn (1996)

Bias: average of difference between actual value and NIR value.

RPD: ratio of standard deviation of reference data in validation set to SEP.

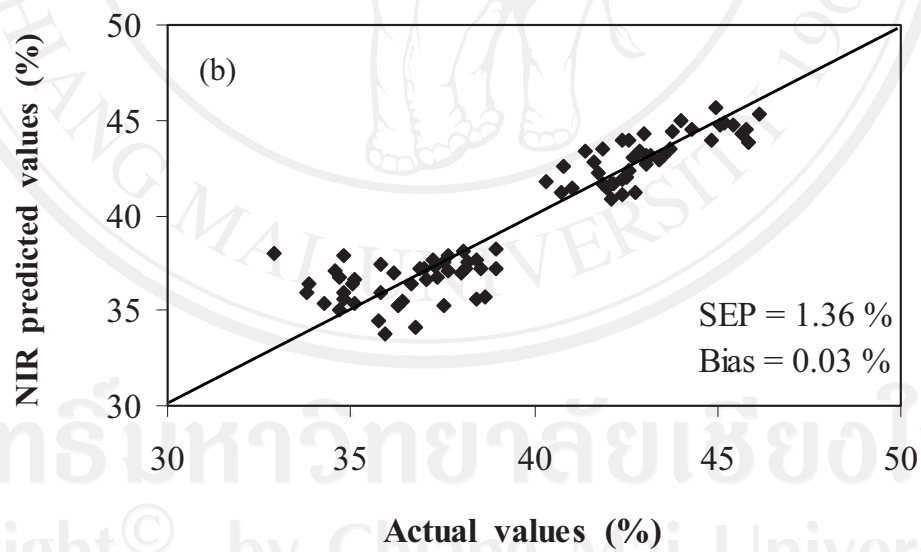
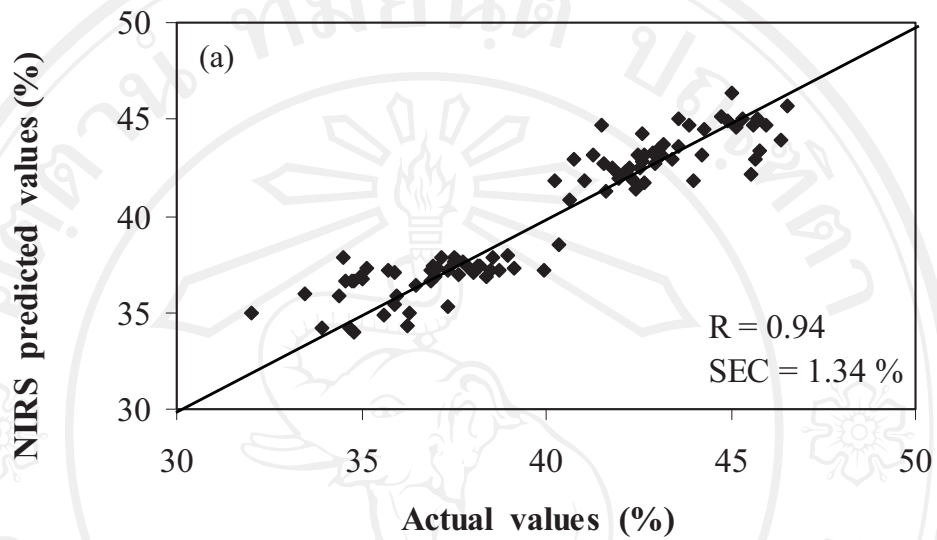
^{ns}: means no significant difference at 95% confidence.

เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์การถดถอย ของสมการเทียบมาตรฐานปริมาณโปรตีนที่แปลงข้อมูลสเปกตรัมด้วย 2nd derivative ในช่วงความยาวคลื่น 1100 – 2500 นาโนเมตร พบว่าที่ความยาวคลื่น 1180, 1734, 1980 และ 2178 นาโนเมตร (ภาพที่ 4.6) ซึ่งคือ พีกของโปรตีน สอดคล้องกับงานวิจัยที่รายงานว่า โปรตีนจะดูดกลืนคลื่นแสงที่ความยาวคลื่น 1186, 1724, 1734, 1978, 2180 และ 2274 นาโนเมตร (Shenk *et al.*, 2001; William, 2007)

ภาพที่ 4.6 สัมประสิทธิ์การถดถอยของสมการเทียบมาตรฐานปริมาณ โปรตีนของเมล็ดพันธุ์ถั่วเหลืองเชียงใหม่ 60

ผลการทำนายปริมาณโปรตีนในเมล็ดพันธุ์ถั่วเหลืองเชียงใหม่ 60 โดยใช้สมการเทียบมาตรฐานที่สร้างขึ้นของตัวอย่างในกลุ่มสร้างสมการ และ ตัวอย่างในกลุ่มทดสอบสมการ มีการกระจายตัวไปในทิศทางเดียวกัน ทำให้ค่า R มีค่าสูง ค่า SEC และค่า SEP ใกล้เคียงกัน และมีค่า Bias ที่ต่ำ ดังภาพที่ 4.7

ภาพที่ 4.7 กราฟความสัมพันธ์ระหว่างปริมาณโปรตีนที่ได้จากการวิเคราะห์ทางเคมี และค่าที่ได้จากการทำนายด้วยสมการ (a) ตัวอย่างในกลุ่มสร้างสมการ และ (b) ตัวอย่างในกลุ่มทดสอบสมการ

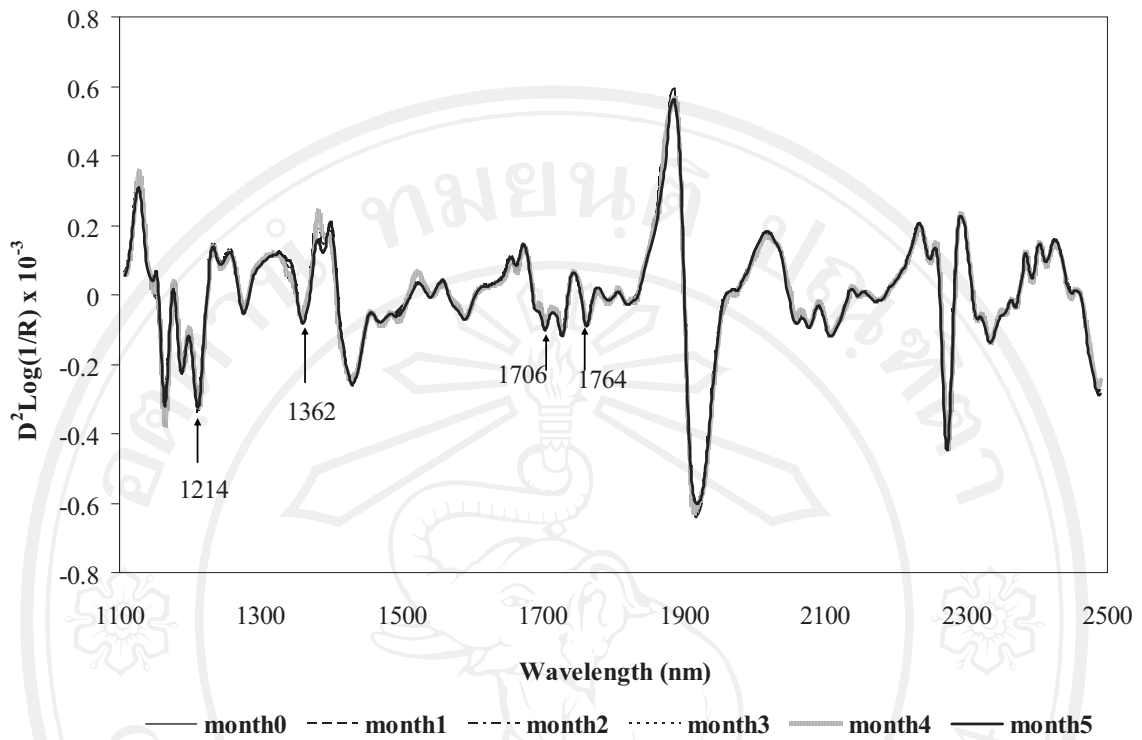
4.2.3 สมการเทียบมาตรฐานปริมาณไขมัน

ตัวอย่างเมล็ดพันธุ์ถั่วเหลืองทั้งหมดถูกแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มสร้างสมการ จำนวน 96 ตัวอย่าง และกลุ่มทดสอบสมการ จำนวน 84 ตัวอย่าง เพื่อทดสอบสมการด้วยวิธี test set เช่นเดียวกับการหาปริมาณความชื้น และโปรตีน ข้อมูลทางสถิติของตัวอย่างทั้งสองกลุ่มแสดงในตารางที่ 4.5 โดยมีปริมาณไขมันในช่วง 18.35 – 24.14%

ตารางที่ 4.5 ข้อมูลทางสถิติของตัวอย่างในกลุ่มสร้างสมการเทียบมาตรฐานปริมาณไขมัน และกลุ่มทดสอบสมการของเมล็ดพันธุ์ถั่วเหลือง

Variable	Calibration sample set	Validation sample set
Number of samples	96	84
Crude lipid content (%)	18.39 – 24.14	18.35 – 23.22
Mean	21.28	21.27
Standard deviation (SD)	1.40	1.39

แปลงข้อมูลสเปกตรัมด้วยอนุพันธ์อันดับที่สอง (2nd derivative) เพื่อลดอิทธิพลการซ้อนทับของพีก (overlapping) ในสเปกตรัม และการเลื่อนขึ้นของสเปกตรัมทั้งแบบเบสไลน์ออฟเซต และเบสไลน์ชิฟต์เชิงเส้น เมื่อแปลงสเปกตรัมเป็นค่า 2nd derivative จะทำให้พีกที่ได้ เป็นพีกหัวกลับ (อนุพันธ์, 2552) พบพีกหัวกลับที่ความยาวคลื่น 1214, 1362, 1706 และ 1764 นาโนเมตร (ภาพที่ 4.8) ซึ่งคือ พีกของไขมัน (Osborne *et al.*, 1993; Seung *et al.*, 1998)

ภาพที่ 4.8 สเปกตรัมของเมล็ดพันธุ์ถั่วเหลืองที่แปลงข้อมูลด้วย 2nd derivative ของสมการเทียบมาตรฐานปริมาณไขมัน

จากการสร้างสมการเทียบมาตรฐานปริมาณไขมันโดยรวมของเมล็ดพันธุ์ถั่วเหลือง ด้วยเทคนิค PLSR (ตารางที่ 4.6) เมื่อเปรียบเทียบการแปลงข้อมูลด้วยเทคนิคทางคณิตศาสตร์ พบว่าการแปลงข้อมูลสเปกตรัมทั้ง 3 วิธี ให้ผลใกล้เคียงกันโดยมีค่า R เท่ากับ 0.88, 0.90 และ 0.90 ตามลำดับ แต่สมการเทียบมาตรฐานที่สร้างด้วยข้อมูลสเปกตรัมที่แปลงด้วย 2nd derivative จะให้ค่า R สูงสุดเท่ากับ 0.90 ที่ช่วงความยาวคลื่น 1140-2490 นาโนเมตร ให้ค่า RPD สูงกว่าการแปลงด้วย MSC - 2nd derivative SEC เท่ากับ 0.60% SEP เท่ากับ 0.61% และ RPD เท่ากับ 2.28

Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved

ตารางที่ 4.6 สมการเทียบมาตรฐานปริมาณไขมันของเมล็ดพันธุ์ถั่วเหลือง สร้างจากข้อมูลสเปกตรัมแปลงข้อมูลด้วย MSC, 2nd derivative และ MSC - 2nd derivative

Pre-treatment	Wavelength region (nm)	F	R	SEC	SEP	Bias	RPD
MSC	1100 – 2500	9	0.88	0.65	0.60 ^{ns}	0.06	2.32
2 nd derivative	1140 – 2490	4	0.90	0.60	0.61 ^{ns}	0.04	2.28
MSC -2 nd derivative	1220 - 2490	4	0.90	0.60	0.64 ^{ns}	0.03	2.17

F: number of factors used in the calibration equation.

R: multiple correlation coefficients

SEC: standard error of calibration.

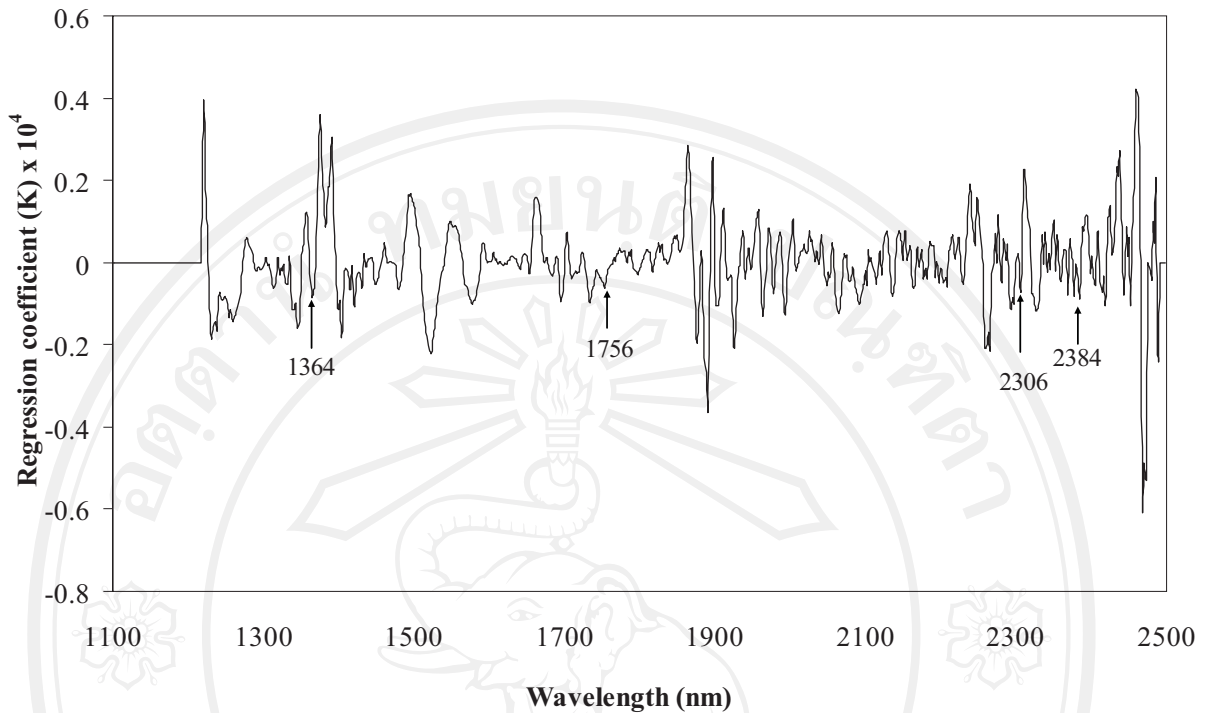
SEP: standard error of prediction, tested by the method of Fearn (1996)

Bias: average of difference between actual value and NIR value.

RPD: ratio of standard deviation of reference data in validation set to SEP.

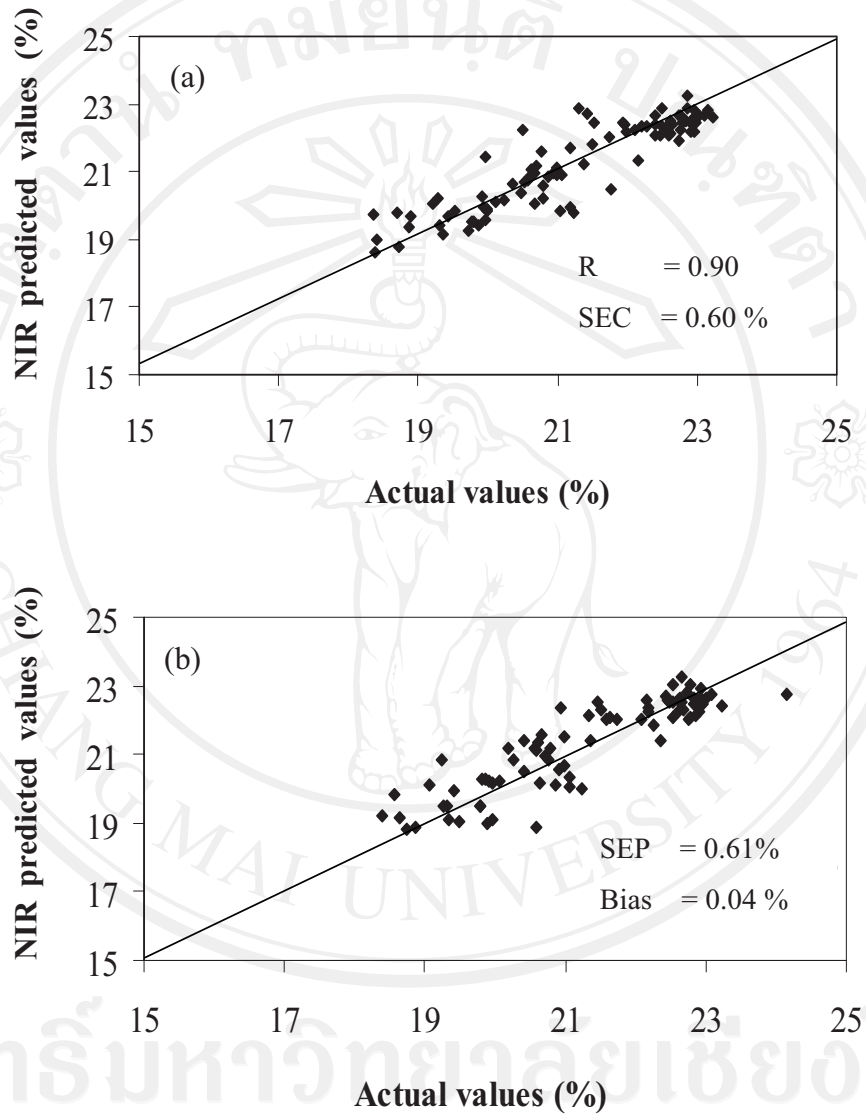
^{ns}: means no significant difference at 95% confidence.

เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์การถดถอย ของสมการเทียบมาตรฐานปริมาณไขมันที่แปลงข้อมูลสเปกตรัมด้วย 2nd derivative ในช่วงความยาวคลื่น 1100 – 2500 นาโนเมตร พบว่าที่ความยาวคลื่น 1364, 1756, 2306 และ 2384 นาโนเมตร (ภาพที่ 4.9) ซึ่งคือ พีคของไขมัน สอดคล้องกับงานวิจัยที่รายงานว่า ไขมันจะดูดกลืนคลื่นแสงที่ความยาวคลื่น 1209, 1215, 1360, 1705, 1764, 2306 และ 2378 นาโนเมตร (Shenk *et al.*, 2001; Yukihiro, 2001)

ภาพที่ 4.9 สัมประสิทธิ์การถดถอยของสมการเทียบมาตรฐานปริมาณไขมันของเมล็ดพันธุ์ถั่วเหลืองเชียงใหม่ 60

ผลการทำนายปริมาณไขมันในเมล็ดพันธุ์ถั่วเหลืองเชียงใหม่ 60 โดยใช้สมการเทียบมาตรฐานที่สร้างขึ้นของตัวอย่างในกลุ่มสร้างสมการ และ ตัวอย่างในกลุ่มทดสอบสมการ มีการกระจายตัวไปในทิศทางเดียวกัน ทำให้ค่า R มีค่าสูง ค่า SEC และค่า SEP ใกล้เคียงกัน และมีค่า Bias ที่ต่ำ ดังภาพที่ 4.10

ภาพที่ 4.10 กราฟความสัมพันธ์ระหว่างปริมาณไขมันที่ได้จากการวิเคราะห์ทางเคมี และค่าที่ได้จากการทำนายด้วยสมการ (a) ตัวอย่างในกลุ่มสร้างสมการ และ (b) ตัวอย่างในกลุ่มทดสอบสมการ

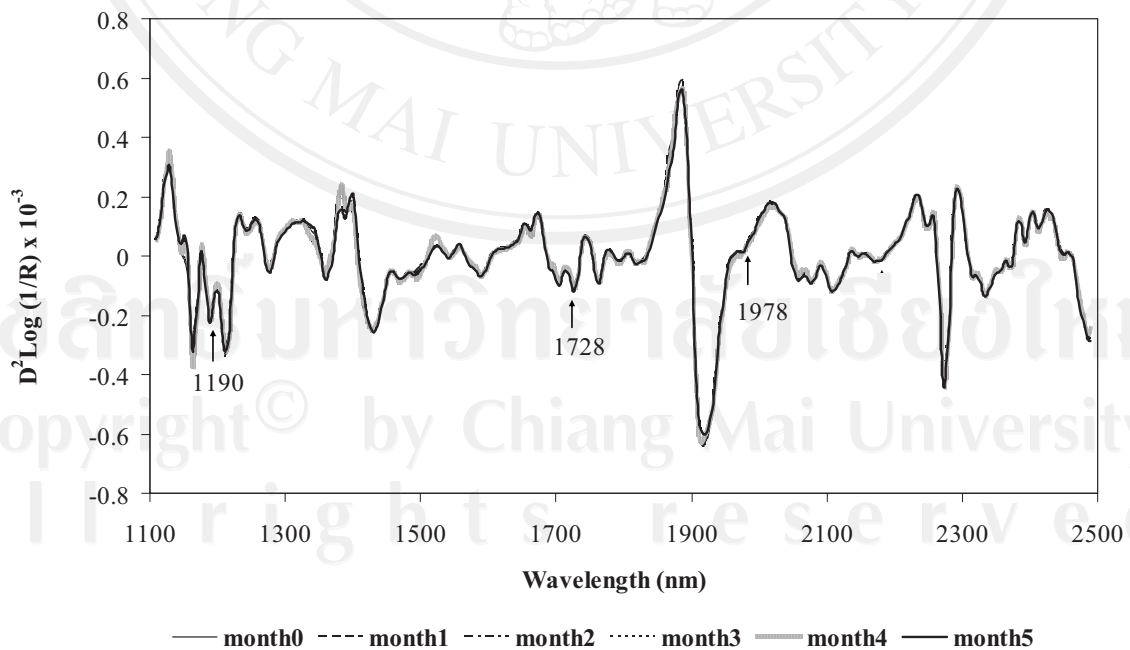
4.2.4 สมการเทียบมาตรฐานเปอร์เซ็นต์ความงอก

ตัวอย่างเมล็ดพันธุ์ถั่วเหลืองทั้งหมดถูกแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มสร้างสมการ จำนวน 96 ตัวอย่าง และกลุ่มทดสอบสมการ จำนวน 84 ตัวอย่าง ข้อมูลทางสถิติของตัวอย่างทั้งสองกลุ่มแสดงในตารางที่ 4.7 โดยมีเปอร์เซ็นต์ความงอกในช่วง 18 – 100 %

ตารางที่ 4.7 ข้อมูลทางสถิติของตัวอย่างในกลุ่มสร้างสมการเทียบมาตรฐานเปอร์เซ็นต์ความงอก และ กลุ่มทดสอบสมการของเมล็ดพันธุ์ถั่วเหลือง

Variable	Calibration sample set	Validation sample set
Number of samples	96	84
Crude lipid content (%)	18.00 – 100.00	20.00 – 100.00
Mean	68.65	68.10
Standard deviation (SD)	22.29	22.03

จากการทดลองพบว่า ปริมาณ โปรตีนกับเปอร์เซ็นต์ความงอกของเมล็ดพันธุ์ถั่วเหลือง เชียงใหม่ 60 มีความสัมพันธ์กัน จึงใช้ฟังก์ชันของโปรตีนหาสมการเทียบมาตรฐานเปอร์เซ็นต์ความงอก แปลงข้อมูลสเปกตรัมด้วย MSC และ 2nd derivative พบพิกัดหวักลับที่ความยาวคลื่น 1190, 1728 และ 1978 นาโนเมตร (ภาพที่ 4.11)

ภาพที่ 4.11 สเปกตรัมของเมล็ดพันธุ์ถั่วเหลืองที่แปลงข้อมูลด้วย MSC- 2nd derivative ของสมการเทียบมาตรฐานเปอร์เซ็นต์ความงอก

จากการสร้างสมการเทียบมาตรฐานเปอร์เซ็นต์ความงอกของเมล็ดพันธุ์ถั่วเหลือง (ตารางที่ 4.8) เมื่อเปรียบเทียบการแปลงข้อมูลด้วยเทคนิคทางคณิตศาสตร์ พบว่าการแปลงข้อมูลสเปกตรัมทั้ง 3 วิธี ให้ความแม่นยำสูงโดยมีค่า R เท่ากับ 0.94, 0.95 และ 0.94 ตามลำดับ แต่สมการเทียบมาตรฐานที่สร้างด้วยข้อมูลสเปกตรัมที่แปลงด้วยเทคนิคทางคณิตศาสตร์ MSC - 2nd derivative จะให้ค่า R สูงสุดเท่ากับ 0.94 ที่ช่วงความยาวคลื่น 1108-2260 นาโนเมตร และให้ค่า RPD สูงกว่าการแปลงข้อมูลด้วย 2nd derivative ซึ่งมีค่า SEC เท่ากับ 7.72% SEP เท่ากับ 7.87% และ RPD เท่ากับ 2.80

ตารางที่ 4.8 สมการเทียบมาตรฐานเปอร์เซ็นต์ความงอกของเมล็ดพันธุ์ถั่วเหลือง สร้างจากข้อมูลสเปกตรัมแปลงข้อมูลด้วย MSC, 2nd derivative และ MSC - 2nd derivative

Pre-treatment	Wavelength region (nm)	F	R	SEC	SEP	Bias	RPD
MSC	1500 - 2240	9	0.94	7.78	7.50 ^{ns}	0.05	2.80
2 nd derivative	1108 - 2420	5	0.95	7.07	8.60 ^{ns}	0.04	2.56
MSC - 2 nd derivative	1108 - 2260	5	0.94	7.72	7.87 ^{ns}	0.04	2.80

F: number of factors used in the calibration equation.

R: multiple correlation coefficients

SEC: standard error of calibration.

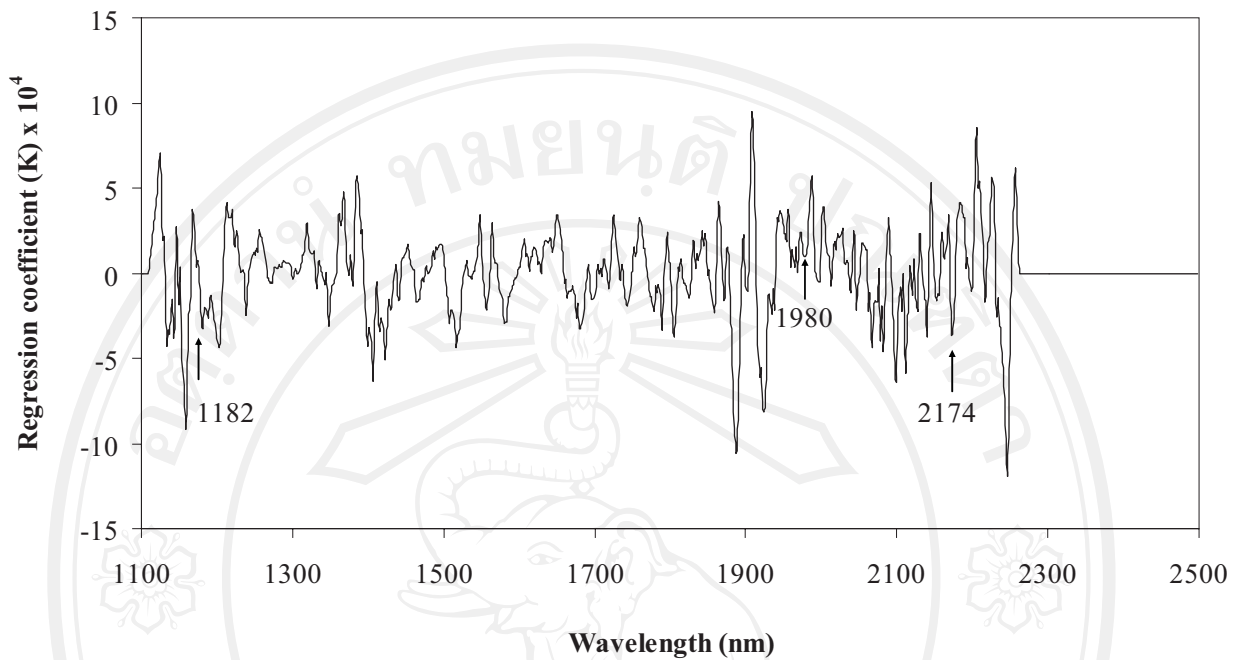
SEP: standard error of prediction, tested by the method of Fearn (1996)

Bias: average of difference between actual value and NIR value.

RPD: ratio of standard deviation of reference data in validation set to SEP.

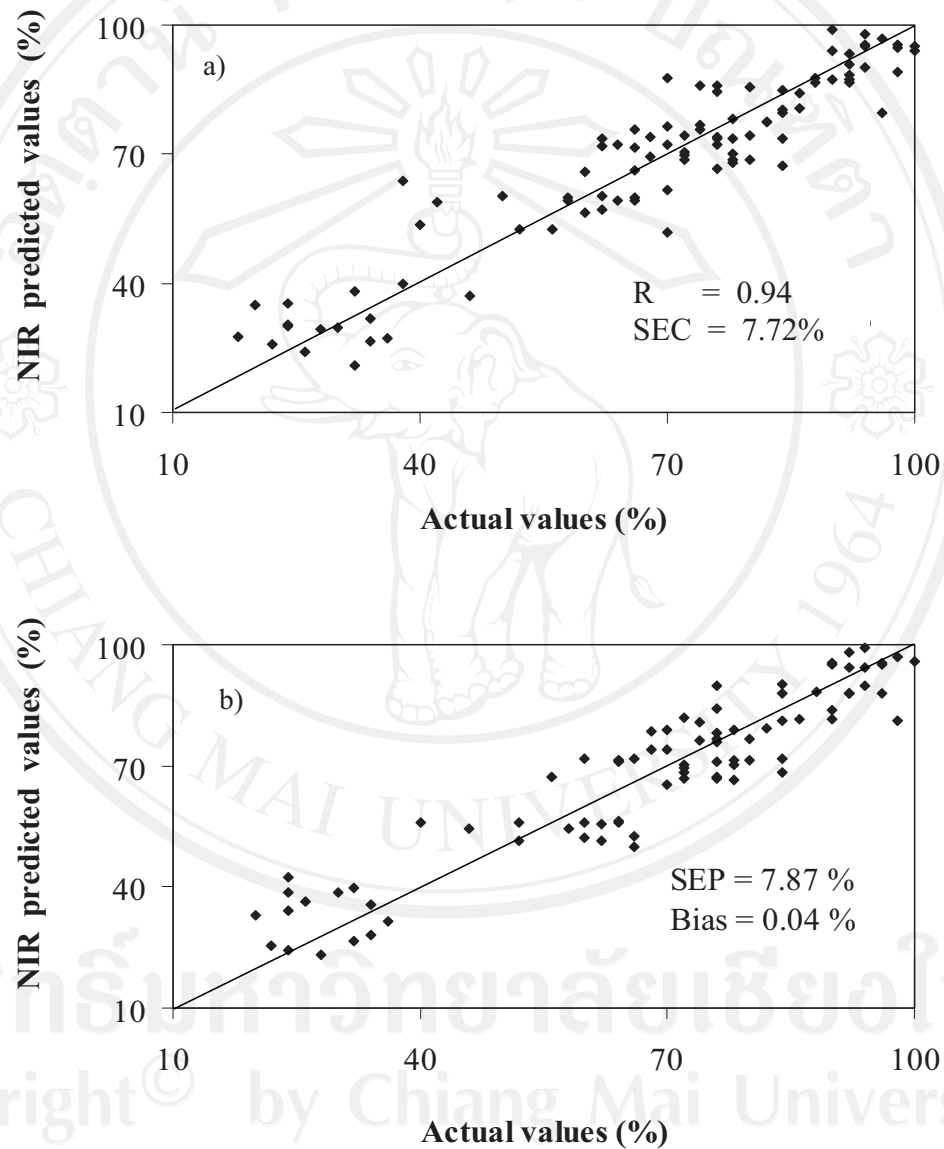
^{ns}: means no significant difference at 95% confidence.

เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์การถดถอย (regression coefficient) ของสมการเทียบมาตรฐานเปอร์เซ็นต์ความงอกที่แปลงข้อมูลสเปกตรัมด้วย MSC - 2nd derivative ในช่วงความยาวคลื่น 1100 – 2500 นาโนเมตร พบพิกัดหวักลับที่ความยาวคลื่น 1182, 1980 และ 2174 นาโนเมตร (ภาพที่ 4.12)

ภาพที่ 4.12 สัมประสิทธิ์การถดถอยของสมการเทียบมาตรฐานเปอร์เซ็นต์ความงอกของเมล็ดพันธุ์ถั่วเหลืองเชียงใหม่ 60

ผลการทำนายเปอร์เซ็นต์ความงอกในเมล็ดพันธุ์ถั่วเหลืองเชียงใหม่ 60 โดยใช้สมการเทียบมาตรฐานที่สร้างขึ้นของตัวอย่างในกลุ่มสร้างสมการ และ ตัวอย่างในกลุ่มทดสอบสมการ มีการกระจายตัวไปในทิศทางเดียวกัน ทำให้ค่า R มีค่าสูง ค่า SEC และค่า SEP ใกล้เคียงกัน และมีค่า Bias ที่ต่ำ ดังภาพที่ 4.13

ภาพที่ 4.13 กราฟความสัมพันธ์ระหว่างเปอร์เซ็นต์ความงอกที่ได้จากการเพาะเมล็ด และค่าที่ได้จากการทำนายด้วยสมการ (a) ตัวอย่างในกลุ่มสร้างสมการ และ (b) ตัวอย่างในกลุ่มทดสอบสมการ

4.3 การเปลี่ยนแปลงองค์ประกอบของเมล็ดพันธุ์ถั่วเหลืองเชียงใหม่ 60

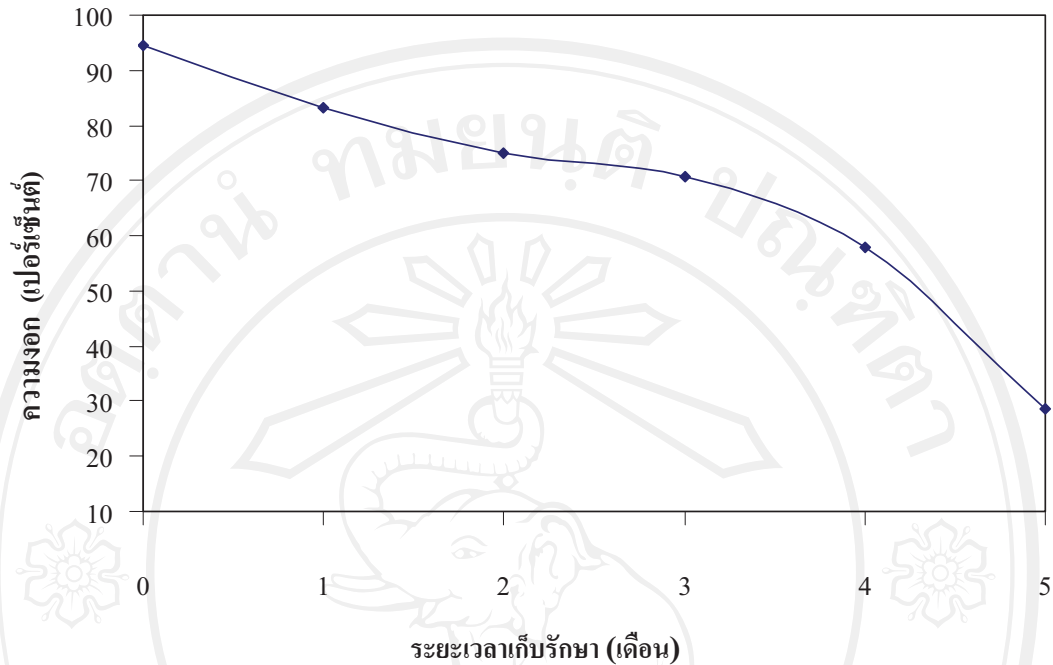
เมล็ดพันธุ์ถั่วเหลืองเชียงใหม่ 60 เก็บรักษาไว้ในอุณหภูมิห้อง ณ ห้องปฏิบัติการ สถาบันวิจัยเทคโนโลยีหลังการเก็บเกี่ยว มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ระหว่างเดือน มิถุนายน – พฤศจิกายน 2550 เป็นเวลา 5 เดือน จากนั้นทำการตรวจสอบความงอก และองค์ประกอบทางเคมีของเมล็ดพันธุ์ด้วยวิธีการต่างๆ ดังนี้ ตรวจสอบความงอกมาตรฐาน ความชื้นภายในเมล็ด ปริมาณโปรตีน และปริมาณไขมัน โดยตรวจสอบทุก 1 เดือน ตลอดระยะเวลาการเก็บรักษา (ตารางที่ 4.9) และนำผลดังกล่าวมาศึกษาความสัมพันธ์เพื่อใช้ในการวิเคราะห์ และสร้างสมการเทียบมาตรฐานอายุในการเก็บรักษา

ตารางที่ 4.9 ค่าเฉลี่ยขององค์ประกอบทางเคมีของเมล็ดพันธุ์ถั่วเหลืองเชียงใหม่ 60 ที่เก็บรักษาเป็นเวลา 5 เดือน

เก็บรักษา (เดือน)	ความชื้นเมล็ด (%wb)	ปริมาณ โปรตีน (%)	ปริมาณ ไขมัน (%)
0	12.79 ^a	44.77 ^a	23.09 ^a
1	12.42 ^b	42.76 ^b	22.38 ^b
2	10.55 ^c	42.07 ^b	22.44 ^b
3	12.46 ^b	37.67 ^c	20.13 ^d
4	12.03 ^c	35.46 ^c	19.45 ^c
5	11.44 ^d	36.45 ^d	20.74 ^c
CV (%)	3.88	3.59	5.02
LSD _{0.05}	0.24	0.73	0.55

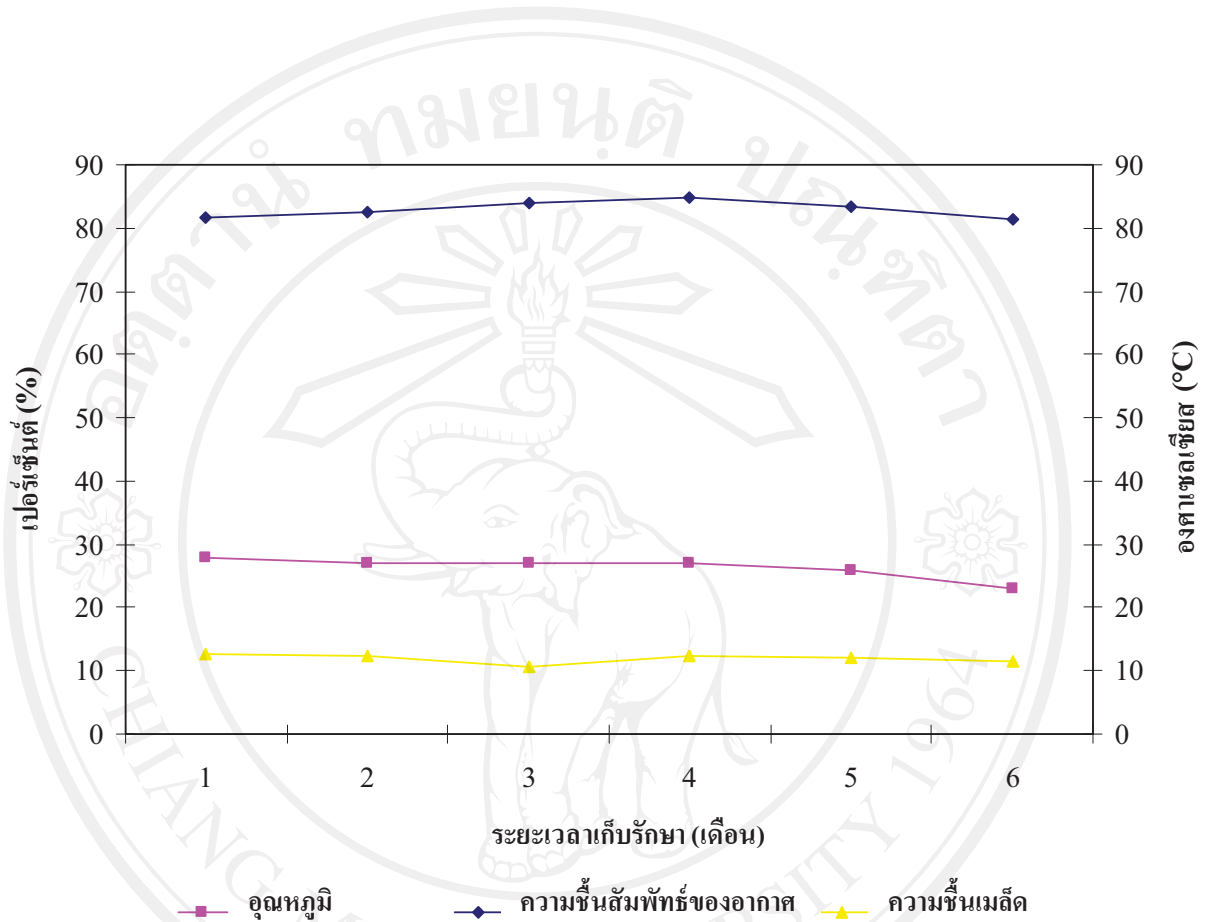
หมายเหตุ: ตัวเลขตามแนวตั้งที่ตามหลังด้วยตัวอักษรที่ต่างกัน มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับความเชื่อมั่น 95 เปอร์เซ็นต์

จากการตรวจสอบความงอกของเมล็ดพันธุ์ถั่วเหลืองเชียงใหม่ 60 พบว่า ความงอกของเมล็ดพันธุ์ถั่วเหลืองเชียงใหม่ 60 ก่อนเก็บรักษาเท่ากับ 94.60 เปอร์เซ็นต์ ซึ่งมีค่าลดลง และแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.05$) เมื่อระยะเวลาการเก็บรักษาเพิ่มขึ้นในเดือนที่ 1, 2, 3, 4 และ 5 เท่ากับ 83.20, 75.13, 70.80, 58 และ 28.60 เปอร์เซ็นต์ ตามลำดับ (ภาพที่ 4.14)

ภาพที่ 4.14 ค่าเฉลี่ยของความงอกของเมล็ดพันธุ์ข้าวเปลือกเชียงใหม่ 60 ที่เก็บรักษาเป็นเวลา 5 เดือน

เมล็ดพันธุ์ข้าวเปลือกมีความชื้นเริ่มต้นเท่ากับ 12.79 เปอร์เซ็นต์ (wet basis) และมีการเปลี่ยนแปลงขึ้นลงตามสภาพอากาศ เนื่องจากถังเก็บเมล็ดมีการระบายอากาศเข้าและออกตลอดเวลา ซึ่ง Ohtsubu (2000) กล่าวว่า ความชื้นสัมพัทธ์ของอากาศ เป็นตัวแปรที่สำคัญในการเก็บรักษาเมล็ด โดยเมล็ดสามารถแลกเปลี่ยนความชื้นกับบรรยากาศโดยรอบอยู่ตลอดเวลา อาศัยกระบวนการดูดหรือคายความชื้นจนกระทั่งความชื้นของเมล็ด และความชื้นในอากาศสมดุลกัน (equilibrium moisture content: EMC) ดังนั้นถ้าความชื้นสัมพัทธ์ของอากาศต่ำ ความชื้นของเมล็ดก็จะต่ำ แต่ถ้าความชื้นสัมพัทธ์ของอากาศสูง ความชื้นของเมล็ดก็จะสูงตามไปด้วย สอดคล้องกับ Bass and Clark (1975) กล่าวว่า ความชื้นสัมพัทธ์เป็นตัวกำหนดความชื้นของเมล็ด พบว่าความชื้นของเมล็ดในเดือนที่ 5 มีค่าเท่ากับ 11.44 เปอร์เซ็นต์ เนื่องจากสิ้นสุดฤดูฝน โดยอุณหภูมิในการเก็บรักษามีค่าเฉลี่ยในช่วง 23.12 – 27.85 องศาเซลเซียส และ ความชื้นสัมพัทธ์ของอากาศ มีค่าเฉลี่ยในช่วง 81.4 – 84.8 เปอร์เซ็นต์ (ภาพที่ 4.15)

ภาพที่ 4.15 ค่าของอุณหภูมิ ความชื้นสัมพัทธ์ของอากาศ และความชื้นของเมล็ดพันธุ์ถั่วเหลือง เชียงใหม่ 60 ที่เก็บรักษาเป็นเวลา 5 เดือน

ปริมาณโปรตีนของเมล็ดพันธุ์ถั่วเหลือง มีค่าเฉลี่ยในช่วง 35.46 – 44.77 เปอร์เซ็นต์ สอดคล้องกับงานวิจัยของ อเนก และคณะ (2540) ที่วิเคราะห์ปริมาณโปรตีนในถั่วเหลือง 4 สายพันธุ์ พบว่า มีปริมาณโปรตีนในช่วง 40.2 – 42.2 เปอร์เซ็นต์ โดยเมล็ดถั่วเหลืองมีปริมาณโปรตีนเริ่มต้นเท่ากับ 44.77 เปอร์เซ็นต์ ซึ่งเป็นปริมาณโปรตีนที่สูงสุดตลอดระยะเวลาในการเก็บรักษา หลังจากนั้นจะมีแนวโน้มลดลงเรื่อยๆ จนกระทั่งมีปริมาณโปรตีนต่ำสุดในเดือนที่ 4 เท่ากับ 35.46 เปอร์เซ็นต์ และมีปริมาณเพิ่มขึ้นเล็กน้อยในเดือนที่ 5 เท่ากับ 36.45 เปอร์เซ็นต์

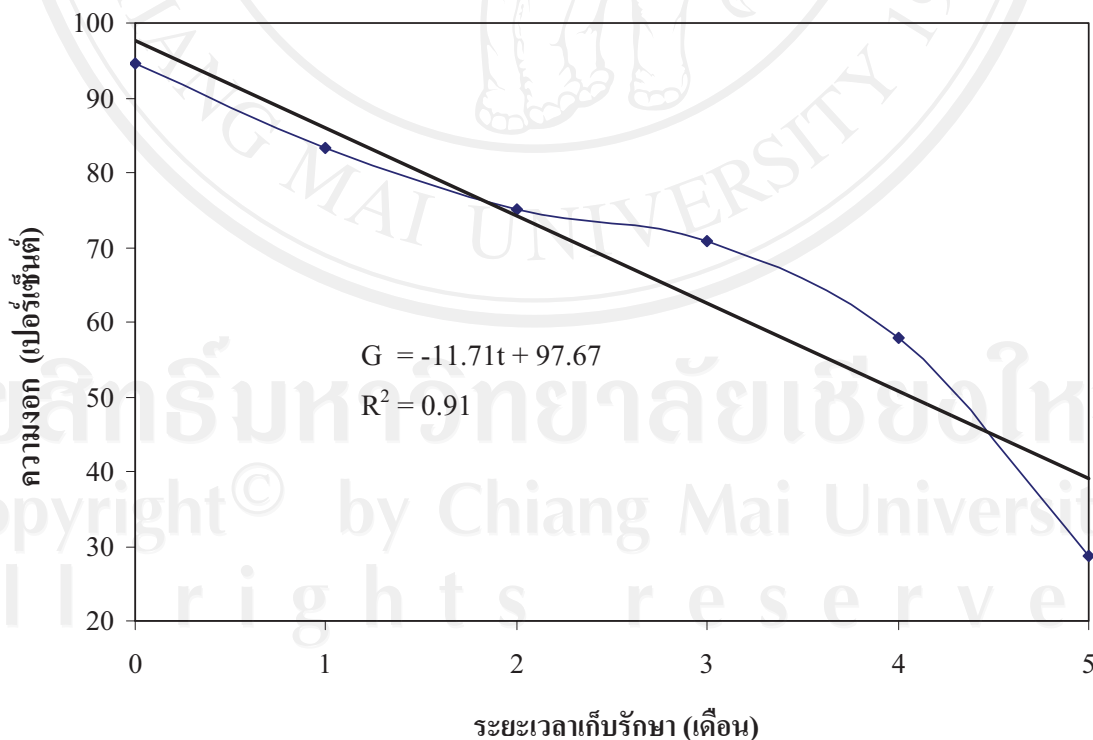
ปริมาณไขมันของเมล็ดพันธุ์ถั่วเหลือง มีค่าเฉลี่ยในช่วง 19.45 – 23.09 เปอร์เซ็นต์ ใกล้เคียงกับที่ วันชัย (2538) รายงานว่า พบปริมาณไขมันในเมล็ดถั่วเหลืองในช่วง 17 – 22

เปอร์เซ็นต์ โดยเมล็ดถั่วเหลืองมีปริมาณไขมันเริ่มต้นเท่ากับ 23.09 เปอร์เซ็นต์ ซึ่งเป็นปริมาณไขมันที่สูงสุดตลอดระยะเวลาในการเก็บรักษา หลังจากนั้นจะมีแนวโน้มลดลงเรื่อยๆ จนกระทั่งมีปริมาณไขมันต่ำสุดในเดือนที่ 4 เท่ากับ 19.45 เปอร์เซ็นต์ และมีปริมาณเปลี่ยนแปลงเล็กน้อยในเดือนที่ 5 เท่ากับ 20.74 เปอร์เซ็นต์

เมื่อนำผลจากการตรวจสอบความงอกและคุณภาพของเมล็ดพันธุ์ถั่วเหลืองเชียงใหม่ 60 มาหาความสัมพันธ์ โดยนำข้อมูลดังกล่าวมาวิเคราะห์สหสัมพันธ์และการถดถอย เพื่อใช้ในการวิเคราะห์และสร้างสมการเทียบมาตรฐานอายุในการเก็บรักษา นำค่าเปอร์เซ็นต์ความงอกมาหาความสัมพันธ์กับระยะเวลาในการเก็บรักษา พบว่ามีความสัมพันธ์กันแบบสหสัมพันธ์เชิงเส้น (linear correlation) เชิงลบ มีค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจ (coefficient of determination: R^2) เท่ากับ 0.91 (ภาพที่ 4.16) โดยมีสมการถดถอย คือ

$$G = -11.712t + 97.67$$

เมื่อ G คือ ความงอกของเมล็ดพันธุ์ถั่วเหลือง (เปอร์เซ็นต์)
 t คือ ระยะเวลาในการเก็บรักษา (เดือน)

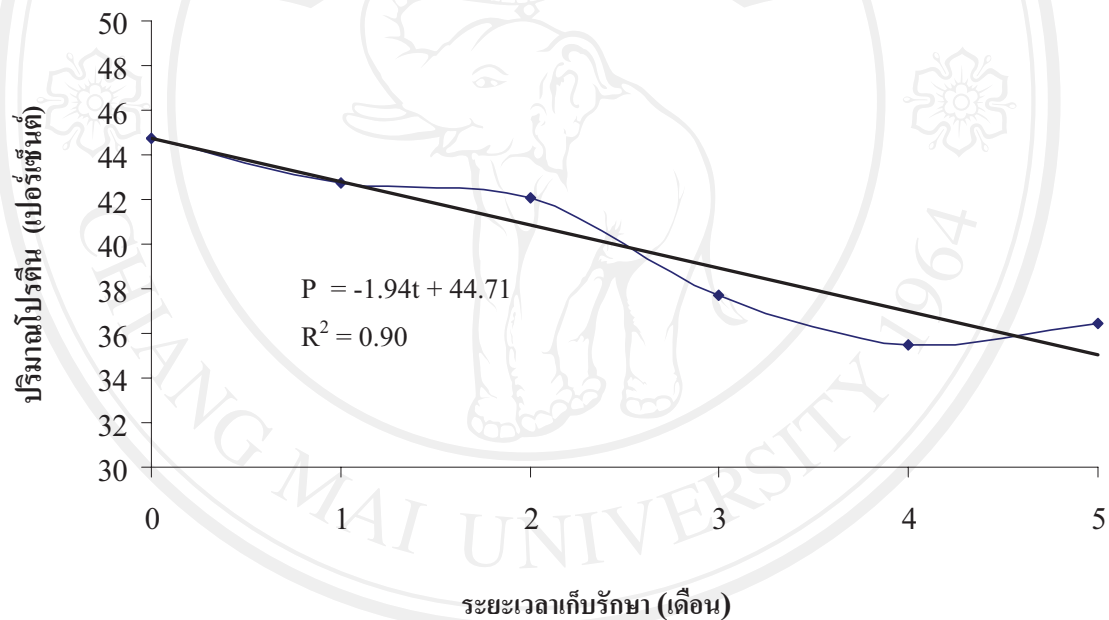

ภาพที่ 4.16 ความสัมพันธ์ระหว่างเปอร์เซ็นต์ความงอกกับระยะเวลาในการเก็บรักษาเมล็ดพันธุ์ถั่วเหลืองเชียงใหม่ 60

ผลการวิเคราะห์สหสัมพันธ์และการถดถอย ของปริมาณโปรตีนกับระยะเวลาในการเก็บรักษา พบว่า มีความสัมพันธ์กันแบบเชิงเส้น เชิงลบ มีค่า R^2 เท่ากับ 0.90 (ภาพที่ 4.17) โดยมีสมการถดถอย คือ

$$P = -1.9384t + 44.708$$

เมื่อ P คือ ปริมาณโปรตีนในเมล็ดพันธุ์ถั่วเหลือง (เปอร์เซ็นต์)
t คือ ระยะเวลาในการเก็บรักษา (เดือน)

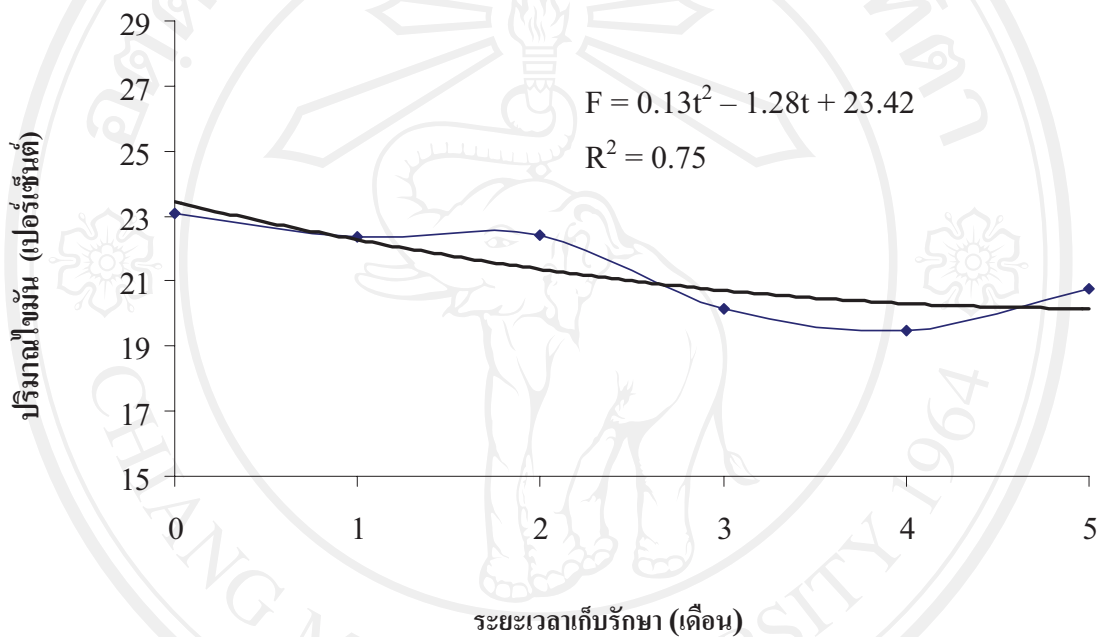
ภาพที่ 4.17 ความสัมพันธ์ระหว่างปริมาณ โปรตีนกับระยะเวลาในการเก็บรักษามล็ดพันธุ์ถั่วเหลืองเชียงใหม่ 60

ผลการวิเคราะห์สหสัมพันธ์และการถดถอย ของปริมาณไขมันกับระยะเวลาในการเก็บรักษา พบว่า มีความสัมพันธ์กันแบบพหุนาม (polynomial) เชิงบวก มีค่า R^2 เท่ากับ 0.75 (ภาพที่ 4.18) โดยมีสมการถดถอย คือ

$$F = 0.13t^2 - 1.28t + 23.42$$

เมื่อ F คือ ปริมาณไขมันในเมล็ดพันธุ์ถั่วเหลือง (เปอร์เซ็นต์)

t คือ ระยะเวลาในการเก็บรักษาเมล็ดพันธุ์ถั่วเหลือง (เดือน)

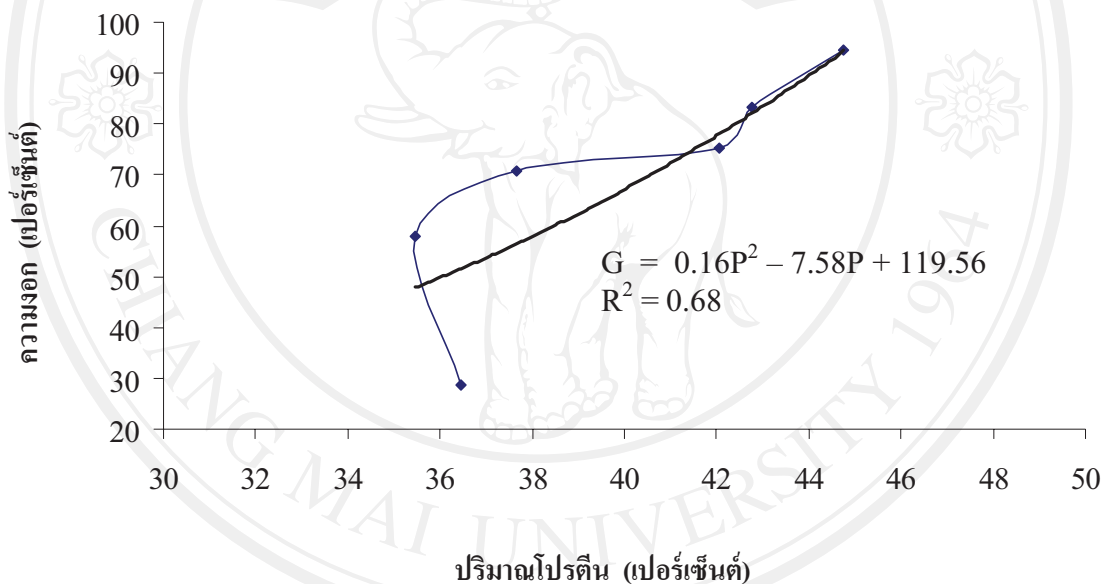
ภาพที่ 4.18 ความสัมพันธ์ระหว่างปริมาณไขมันกับระยะเวลาในการเก็บรักษาเมล็ดพันธุ์ถั่วเหลือง เชียงใหม่ 60

การเปลี่ยนแปลงของปริมาณโปรตีน และปริมาณไขมัน กับความงอกของเมล็ดพันธุ์ถั่วเหลืองเชียงใหม่ 60 ในระหว่างการเก็บรักษา พบว่า เมื่อระยะเวลาในการเก็บรักษานานขึ้น ทั้งปริมาณโปรตีน และปริมาณไขมัน มีแนวโน้มลดลง ทำนองเดียวกับความงอกของเมล็ดพันธุ์ที่ลดลง ยกเว้นปริมาณโปรตีน และปริมาณไขมันของเมล็ดพันธุ์ในเดือนที่ 5 จะสูงขึ้นเล็กน้อย (ภาพที่ 4.17 และ ภาพที่ 4.18) ซึ่งอาจจะเป็นผลจากการสุ่มตัวอย่าง

เมื่อนำค่าเปอร์เซ็นต์ความงอกที่วัดได้จริง มาหาความสัมพันธ์กับปริมาณโปรตีนที่วิเคราะห์ได้ทางเคมี พบว่า มีความสัมพันธ์กันแบบพหุนามเชิงบวก มีค่า R^2 เท่ากับ 0.68 (ภาพที่ 4.19) โดยมีสมการถดถอย คือ

$$G = 0.16P^2 - 7.58P + 119.56$$

เมื่อ G คือ ความงอกของเมล็ดพันธุ์ถั่วเหลือง (เปอร์เซ็นต์)
P คือ ปริมาณ โปรตีนในเมล็ดพันธุ์ถั่วเหลือง (เปอร์เซ็นต์)

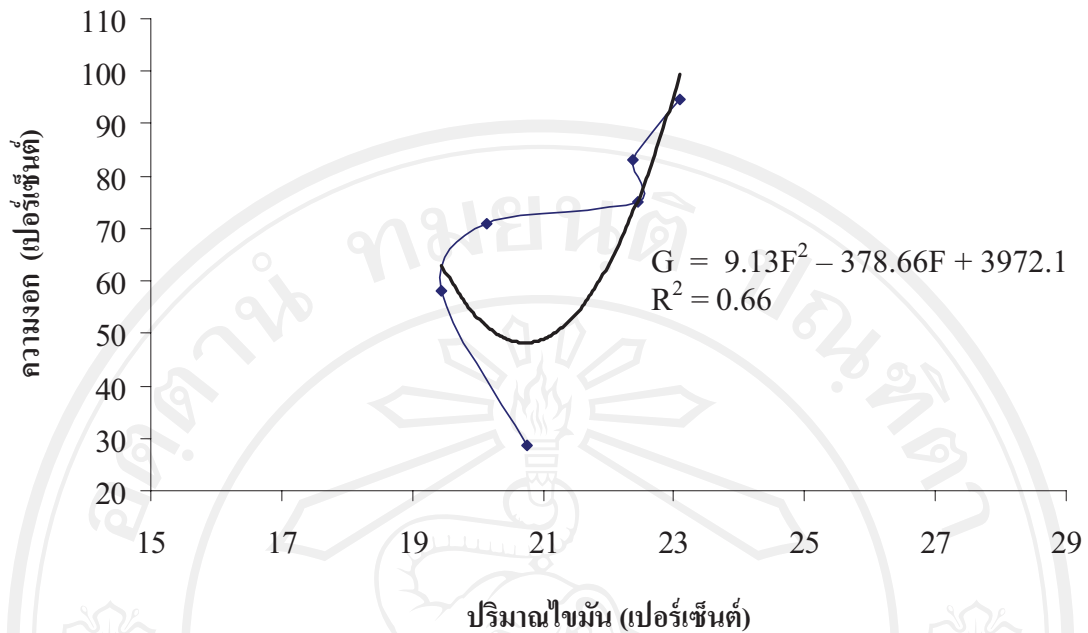

ภาพที่ 4.19 ความสัมพันธ์ระหว่างปริมาณโปรตีนกับความงอกของเมล็ดพันธุ์ถั่วเหลืองเชียงใหม่ 60

และเมื่อนำปริมาณไขมันกับเปอร์เซ็นต์ความงอกมาหาความสัมพันธ์กัน พบว่า มีความสัมพันธ์กันแบบพหุนามเชิงบวก มีค่า R^2 เท่ากับ 0.66 (ภาพที่ 4.20) โดยมีสมการถดถอย คือ

$$G = 9.13F^2 - 378.66F + 3972.1$$

เมื่อ G คือ ความงอกของเมล็ดพันธุ์ถั่วเหลือง (เปอร์เซ็นต์)
F คือ ปริมาณ ไขมันในเมล็ดพันธุ์ถั่วเหลือง (เปอร์เซ็นต์)

ภาพที่ 4.20 ความสัมพันธ์ระหว่างปริมาณไขมันกับความออกของเมล็ดพันธุ์ถั่วเหลืองเชียงใหม่ 60

จากภาพที่ 4.19 และ 4.20 จะเห็นว่าค่า R^2 มีค่าไม่สูงมากนัก แสดงว่าการเปลี่ยนแปลงของปริมาณโปรตีน และ ปริมาณไขมัน เพียงอย่างเดียวอย่างหนึ่ง ในเมล็ดพันธุ์ถั่วเหลืองเชียงใหม่ 60 นั้น มีความสัมพันธ์กับความออกค่อนข้างต่ำ แต่จากการสร้างสมการเทียบมาตรฐานทำนายเปอร์เซ็นต์ความออกของเมล็ดพันธุ์ถั่วเหลืองที่ได้จากการวัดด้วยเครื่อง NIR นั้น ให้ค่า R ที่สูง ดังนั้น อาจเป็นไปได้ว่าเปอร์เซ็นต์ความออกของเมล็ดพันธุ์ถั่วเหลือง น่าจะขึ้นอยู่กับทั้งสองตัวแปร คือ ปริมาณโปรตีน และ ปริมาณไขมัน เพราะสเปกตรัมที่วัดได้ ประกอบด้วยองค์ประกอบทางเคมีทั้งหมดในเมล็ดพันธุ์ถั่วเหลือง แต่ที่ใช้ฟิสิกของโปรตีนในการสร้างสมการเทียบมาตรฐานทำนายเปอร์เซ็นต์ความออกของเมล็ดพันธุ์ถั่วเหลืองเนื่องจากให้ค่า R ที่สูง (ตาราง 4.8) และ เห็นฟิสิกชัดเจนกว่าฟิสิกของไขมัน

จึงนำค่าเฉลี่ยของปริมาณโปรตีน และปริมาณไขมัน กับ เปอร์เซ็นต์ความออก ในเมล็ดพันธุ์ถั่วเหลืองเชียงใหม่ 60 ที่เก็บรักษาเป็นระยะเวลา 5 เดือน จำนวน 180 ตัวอย่าง มาหาความสัมพันธ์กัน แบบพหุตัวแปร พบว่ามีความสัมพันธ์กันแบบพหุเส้นตรง เชิงบวก มีค่า R^2 เท่ากับ 0.99 โดยมีสมการถดถอย คือ

$$G = 17.26P - 33.28F + 91.52$$

- เมื่อ G คือ ความงอกของเมล็ดพันธุ์ถั่วเหลือง (เปอร์เซ็นต์)
 P คือ ปริมาณโปรตีนในเมล็ดพันธุ์ถั่วเหลือง (เปอร์เซ็นต์)
 F คือ ปริมาณไขมันในเมล็ดพันธุ์ถั่วเหลือง (เปอร์เซ็นต์)

จากสมการจะเห็นว่า R^2 มีค่าสูง แสดงว่าการเปลี่ยนแปลงของปริมาณโปรตีน และปริมาณไขมัน ทั้งสอง ในเมล็ดพันธุ์ถั่วเหลืองเชียงใหม่ 60 นั้น มีความสัมพันธ์กับเปอร์เซ็นต์ความงอกค่อนข้างสูง

ในทำนองเดียวกัน เมื่อนำค่าเฉลี่ยของปริมาณโปรตีน และปริมาณไขมัน กับ ระยะเวลาในการเก็บรักษา ในเมล็ดพันธุ์ถั่วเหลืองเชียงใหม่ 60 ที่เก็บรักษาเป็นระยะเวลา 5 เดือน จำนวน 180 ตัวอย่าง (เดือนละ 30 ตัวอย่าง) มาหาความสัมพันธ์กัน พบว่ามีความสัมพันธ์กันแบบเส้นตรงเชิงลบ มีค่า R^2 เท่ากับ 0.99 โดยมีสมการถดถอย คือ

$$t = -1.02P + 1.51F + 10.99$$

- เมื่อ t คือ ระยะเวลาในการเก็บรักษามะล็ดพันธุ์ถั่วเหลือง(เดือน)
 P คือ ปริมาณโปรตีนเฉลี่ยในเมล็ดพันธุ์ถั่วเหลือง (เปอร์เซ็นต์)
 F คือ ปริมาณไขมันเฉลี่ยในเมล็ดพันธุ์ถั่วเหลือง (เปอร์เซ็นต์)

จากสมการจะเห็นว่า R^2 มีค่าสูง แสดงว่าการเปลี่ยนแปลงของปริมาณโปรตีน และ ปริมาณไขมัน ทั้งสอง ในเมล็ดพันธุ์ถั่วเหลืองเชียงใหม่ 60 นั้น มีความสัมพันธ์กับระยะเวลาในการเก็บรักษามะล็ดพันธุ์ถั่วเหลืองค่อนข้างสูง